

Eduskunnalle tiedottaminen / Neuvostoraportti / Ulkoasiainneuvosto Luxemburgissa 24.6.2024

Ulkoasiainneuvoston kokous 24.6.2024

Venäjän hyökkäys Ukrainaan –keskustelussa Ukrainan UMI Kuleba korosti rauhanformulan toimeenpanoa Sveitsin rauhanhuippukokouksen jälkeen. Kuleba kannusti EU:ta vaikuttamaan erityisesti niihin maihin, jotka eivät allekirjoittaneet kokouksen julkilausumaa. Rintamatilanne on kohentunut sotilaallisen tuen ansiosta, mutta erityisesti ilmatorjuntajärjestelmiä tarvitaan lisää.

EU-maiden sisäisessä keskustelussa esiin nousi tarve päätökselle Euroopan rauhanrahastosta. Päätöstä pysäytettyjen varojen hyödyntämisestä, 14. pakotepaketin hyväksymistä sekä Ukrainan jäsenyysneuvotteluiden käynnistämistä kiiteltiin. Esille tuotiin huoli Venäjän lisääntyvistä hybriditoimista EU:n alueella.

Lähi-idän osalta keskustelun pääaiheeksi nousi presidentti Bidenin tulitaukosuunnitelma ja EU:n ja Israelin valmisteltavana oleva assosiaationeuvosto. Gazan humanitaarisen tilanteen katsottiin heikentyneen entistään eikä tulitaukoa ole saavutettu. Uutena aiheena keskusteluun nousi Libanonin heikentynyt turvallisuustilanne. Huolta esiintyi palestiinalaishallinnon heikentyneestä tilanteesta ja kansainvälisten tuomioistuinten riippumattomuudesta. Neuvosto saavutti poliittisen yhteisymmärryksen uusista pakotelistauksista, jotka kohdistuvat ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistyneisiin siirtokuntalaisiin.

Länsi-Balkanin maiden ulkoministerien kanssa järjestettyä lounasta edeltäneessä sisäisessä keskustelussa korostui hakijamaiden liittyminen EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin, EU:n ja alueen maiden yhteistyön tiivistäminen, laajentumisperspektiivin vahvistaminen, jatkuvan keskusteluyhteyden tarve sekä Länsi-Balkanin sisäisten kiistojen ratkaiseminen.

Georgian tilanteen osalta keskusteltiin EU:n ja sen jäsenmaiden toimenpiteistä liittyen Georgian kehitykseen ja erityisesti ulkoista vaikuttamista koskevaan lakiin, sekä näiden seurauksista maan EU-lähentymiselle. Valtaosa jäsenmaista katsoi, että Georgialle tulisi välittää vahva viesti siitä, että sen hallituksen toimilla on kielteinen vaikutus maan EU-integraatioon.

Suurten järvien osalta keskusteltiin alueen humanitaarisesta ja poliittisesta tilanteesta. Esille nousivat ehdotus 35 miljoonan lisätuesta, YK:n tuleva erityisraportti joka vahvistaa Ruandan vastuun mm. kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksista, uusien henkilöpakotteiden

hyväksyminen, EU:n erityisedustajan nimittäminen sekä alueellisten prosessien tukeminen.

Ulkoasiainneuvoston aiheina olivat Venäjän hyökkäys Ukrainaan, Lähi-idän tilanne, Länsi-Balkan, Georgia ja Suurten järvien alue.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan

Ukrainan UMI Kuleba totesi, että Berliinin jälleenrakennuskonferenssin, G7-huippukokouksen ja Sveitsin rauhanhuippukokouksen tuloksiin voidaan olla tyytyväisiä. Ukrainan rauhanformulan toimeenpaneminen on tärkeää, jotta luodaan pohjaa seuraavaan konferenssiin. Ulkoministeri Kuleba kannusti EU:ta ja sen jäsenmaita vaikuttamaan niissä maissa, jotka eivät kokouksen julkilausumaa allekirjoittaneet.

Ulkoministeri Kuleba kiitti Ukrainan EU-jäsenyysneuvottelujen käynnistämisestä, ja painotti sen arvoa EU:n turvallisuudelle, sekä toivotti tervetulleeksi 14. pakotepaketin, EU:n ja Ukrainan turvallisuussitoumuksen ja G7-päätöksen 50 miljardin dollarin lainasta. Rintamatilanne Ukrainalle on kohentunut länsiavun ansiosta. Kuleba kiitti jäsenmaita päätöksestä sallia aseistuksen käyttö Venäjän maaperällä, sekä ilmatorjuntajärjestelmien toimittamisesta Ukrainaan, ja korosti sotilaallisen tuen, erityisesti ilmapuolustuksen, tarvetta. Myös tuki Ukrainan pahoin vahingoittuneelle energiainfrastruktuurille on tärkeää.

Korkea edustaja Borrell totesi rintamatilanteen olevan edelleen vaikea ja siviiliuhrien määrän nousseen korkeimmilleen vuoteen. Sotilaallisessa tuessa prioriteettina on ilmatorjuntajärjestelmien ja tykistöammusten toimitus, ja tukea tarvitaan yhä enemmän ja nopeammin. Borrell painotti päätöksen aikaansaamista Euroopan rauhanrahastoon liittyen, ja totesi pysäytettyjen varojen tuottojen hyödyntämisen osalta ensimmäisen maksatuksen sijoittuvan elokuun alkuun. Keskusteluja tulee jatkaa G7-lainan ehdoista ja aikataulusta, sekä EUMAM-koulutusoperaation käynnistämisestä Ukrainan maaperällä.

Komissaari Várhelyi kävi läpi EU:n antamaa tukea Ukrainalle, ml. Ukraina-tukivälineen 16 miljardin euron maksatukset kuluvan vuoden aikana. Berliinin jälleenrakennuskonferenssissa allekirjoitettiin ensimmäiset sopimukset kumppanipankkien kanssa houkuttelemaan yksityisen sektorin investointeja Ukrainaan, kohdistuen erityisesti energiainfrastruktuuriin. Várhelyi kannusti jäsenmaita lisäämään tukeaan tuhoutuneen energiainfrastruktuurin korjaamiseksi.

Jäsenmaiden keskustelussa noteerattiin positiivinen eteneminen monella raiteella. 14. pakotepaketti sekä hallitusten välisen konferenssin järjestäminen Ukrainan ja Moldovan kanssa toivotettiin tervetulleeksi. Jäsenmaat korostivat sotilaallisen tuen saamista Ukrainaan, ml. pikaiset päätökset Euroopan rauhanrahastosta. EU:n ja Ukrainan turvallisuussitoumus on tarkoitus allekirjoittaa kesäkuun Eurooppa-neuvoston yhteydessä. Myös Valko-Venäjä-pakotteet on tarkoitus hyväksyä kesäkuun aikana. Sveitsin rauhanhuippukokousta pidettiin onnistuneena, mutta painotettiin, että vaikuttamistoimintaa kolmansiin maihin tulee lisätä.

Suomen puheenvuorossa todettiin Sveitsin rauhanhuippukokouksen olleen tärkeä ensimmäinen askel rauhanprosessissa. Vaikuttamistoiminnan tulee tähdätä niihin G20-maihin, jotka eivät allekirjoittaneet kokouksen julkilausumaa. Euroopan rauhanrahaston hidas edistyminen on esteenä EU:n yhteisille tavoitteille. Suomi painotti, että yhteisiä toimia Ukrainan tukemiseksi tulee tehostaa, etenkin ilmatorjuntaan, tykistöammuksiin sekä energiasektorille ennen tulevaa talvea. Suomi tukee G7-päätöstä jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä lainavakuutena ja sitä koskevaa jatkotyötä. Suomi nosti puheenvuorossaan esille myös Itämeren valtioiden neuvoston maiden keskustelut Venäjän hybridiuhkista. Hybriditoimintaa on torjuttava entistä tehokkaammin ja katsottava myös EU:n puitteissa mahdollisia yhteisiä keinoja.

Lähi-idän tilanne

Lähi-idän tilanteen osalta Borrell totesi, että presidentti Bidenin tulitaukosuunnitelmaa ei ole toimeenpantu, eikä humanitaarisen avun määrä vastaa Gazan asukkaiden tarpeita eikä apu pääse perille.

Humanitaarisen avun lisääminen on oltava EU:n tärkein prioriteetti. Yhteistyötä arabimaiden ja Yhdysvaltojen kanssa tulee jatkaa tulitaukosuunnitelman voimaansaattamiseksi. Israelin tulee vapauttaa sen pidättämät verotulot, jotka kuuluvat palestiinalaishallinnolle. EU:n tulee varmistaa kansainvälisen tuomioistuinten riippumattomuus.

Keskustelussa ilmaistiin huolta Gazan tilanteen heikentymisestä entisestään. Todettiin, että EU:n on yhtenäinen Bidenin suunnitelman tukemisessa sekä yhteistyön jatkamisessa arabimaiden kanssa kahden valtion mallin edistämiseksi. Erimielisyyttä on siitä, miten pitkälle yhteistyössä arabimaiden kanssa tulisi mennä sekä siitä, miten kahden valtion mallia voidaan parhaiten tukea.

EU-Israel –assosiaationeuvoston agendasta käytiin keskustelua. Israel haluaisi normaalin neuvoston, mutta suurin osa (ml. Suomi) katsoi, ettei voida käydä läpi normaalia assosiaationeuvoston agendaa, vaan kokouksen tulee keskittyä ajankohtaiseen kriisiin ja mahdollistaa huolien välittäminen Israelille.

Esiin nousivat myös Israelin ja Hizbollahin välisen tilanteen kiristyminen, EUBAM Rafahin rajatoimien uudelleen käynnistäminen, sekä palestiinalaishallinnon tukemisen välttämättömyys. Neuvosto saavutti poliittisen yhteisymmärryksen uusista pakotelistauksista, jotka kohdistuvat ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistyneisiin siirtokuntalaisiin.

Suomi antoi tukensa presidentti Bidenin tulitaukosuunnitelmalle, ja totesi EU:n ja Arabimaiden rauhansuunnitelmassa olevan samankaltaisuuksia kahden valtion mallin suhteen. EU:n tavoitteena tulee olla tulitauko, panttivankien vapauttaminen ja humanitaarisen tilanteen parantaminen. Tukea palestiinalaishallinnolle on lisättävä huolehtien, että sillä on tarvittavat resurssit reformien toimeenpanoon. Suomi tukee Hamasin vastaisia pakotteita ja ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistyneisiin siirtokuntalaisiin kohdistuvia pakotteita. Israelin ja Hizbollahin välisessä konfliktissa Suomi korosti diplomatian merkitystä.

Länsi-Balkan

Keskustelussa Länsi-Balkanin maiden ulkoministereiden kanssa EU:n ja Länsi-Balkanin yhteistyön tiivistämiseen sekä maiden sitoutumiseen EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Borrell pohjusti keskustelua toteamalla, että Länsi-Balkanin maat ovat tulevana jäsenmaina lähimpiä kumppaneita ja EU:n tulee yhdessä puolustaa sääntöpohjaista järjestystä, ja tällä hetkellä erityisesti Ukrainaa. Asteittainen integraatio on oleellista myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Yhteistyö monenkeskisillä foorumeilla on tärkeää. Komissaari Várhelyi totesi, että jatkuva yhteydenpito LB6-ministereiden kanssa on tärkeää. Keskustelua tulee YUTP-linjautumisen lisäksi käydä myös strategisista kysymyksistä.

Georgia

Georgian osalta esillä olivat maan heikentynyt tilanne ja laki ”ulkomaisen vaikuttamisen läpinäkyvyydestä”, sekä näiden seuraukset EU-suhteelle. Keskusteltiin EU:n reaktioista ja toimista tilanteessa. 26 maata jakoi arvion siitä, että hallituksen toimilla on kielteinen vaikutus EU-integraatioon. Yksimielisyyttä EU:n toimista ei saavutettu, mutta ilman yksimielisyyttäkin on mahdollista vähentää korkean tason tapaamisia Georgian kanssa sekä keskeyttää hallinnolle menevää rahoitusta ja EPF-tukea. Keskustelussa painottuivat myös Georgian kansalaisyhteiskunnan, opposition ja riippumattoman median tukeminen.

Suomi totesi, että Georgian tilanteeseen tulee puuttua. Suomi on valmis harkitsemaan toimia Georgiaa kohtaan, myös laajentumista koskevia. Suomi korosti, että Georgian hallituksen toimet ovat kansalaisten valitsemaa EU-integraatiota vastaan.

Suurten Järvien alue

Keskustelua käytiin alueen humanitaarisesta ja poliittisesta tilanteesta. Komissaari Lenarčič totesi, että alueen itäosien humanitaarinen tilanne on kriittinen. Tulitauot alueella eivät ole kestäneet. Inhimillinen kärsimys alueella on valtavaa; lähes miljoona on joutunut sisäiseksi pakolaiseksi uudestaan; pakolaisleirejä kohtaan on hyökätty ja seksuaalinen väkivalta on kasvanut. Sotiminen on siirtymässä kohti kaupunkialueita, mikä lisää riskejä siviiliuhreille. Kansainvälistä humanitaarista oikeutta tulee

noudattaa, sekä turvallisuuden takaamisessa alueella on suuria puutteita. EU on toiseksi suurin humanitaarisen tuen välittäjä alueella, ja neuvostolle ehdotetaan 35 miljoonan euron lisäystä humanitaariseen apuun. EU:n ensimmäinen prioriteetti alueella on poliittinen toiminta kohti rauhaa.

Jäsenmaiden keskustelussa jaettiin huoli humanitaarisesta tilanteesta. Hälyttävää erityisesti lapsisotilaiden rekrytointi, kasvanut seksuaalinen väkivalta sekä ympäristökustannukset. EU:lta toivottiin selkeämpää viestiä, joka on suunniteltu annettavan YK:n raportin jälkeen. Jäsenmaiden kesken vallitsi konsensus toimista: jatketaan strategian toimeenpanoa, lisätään panostuksia diplomaattiseen toimintaan ja tukeen alueellisille prosesseille, valmistellaan uusia pakotelistauksia ja edetään EU:n erityisedustajan nimityksessä.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Elina Valtonen ja virkamiesvaltuuskunta